

PITAJTE — ODGOVARAMO

Pitanje: Što je amuzija? (B. K.)

Odgovor: Amuzija je djelomični ili potpuni gubitak aktivne ili pasivne muzikalnosti. Muzikalnost je prirodno svojstvo čovjeka, razvijeno odgojem, da osjeti, shvati, zapamti razliku tonova, dinamiku harmonije (disonanca, konsonanca), ritam, estetski učinak skladbe i da to može reproducirati (aktivno) pjevajući ili svirajući, te da može adekvatno emocionalno reagirati na sve elemente glazbe kao cjeline. Muzikalnost je dakle sposobnost opažanja i doživljavanja pojava glazbe, a ne samo reproduciranje zadanih izoliranih glazbenih elemenata (samo ritam, samo visinu tona itd.). Muzikalnost je, prema tome, psihološki, a ne fiziološki pojam, lokaliziran u posebnom centru sive kore mozga. Oštećenje tog centra dovodi do amuzije. Nemogućnost pjevanja ne mora biti znak nemuzikalnosti, nego može biti defekt u inervaciji grla ili — što je češće — posljedica neuvezbanosti, neupjevanosti.

Pitanje: Da li je točno da je glasno pjevanje štetno za grlo? (S. A. H.)

Odgovor: Glasno, ili bolje rečeno preglasno pjevanje, ukoliko se često prakticira (npr. u pjevačkom zboru, vježbajući solfeggio, solo-pjevanje itd.) kao i preglasan govor i vikanje mogu uzrokovati ili akutnu upalu grla ili — uz lošu impostaciju glasa — i kroničnu upalu grla. Znaci akutne upale grla zbog mehaničkog oštećenja sluznice larinksa najčešće su suhoća, grebenje i škakljanje u grlu, te kašljanje i hrakanje, čime nastojimo odstraniti nakupljeni sekret na sluznici larinksa. Glas je promukao već u samom početku, a u daljem toku upale može nastati afonija i bol u grlu pri kašljanju. Ukoliko se ne prestane s preglasnim pjevanjem ili vikanjem, te ne pristupi liječenju, može kasnije nastati i bakterijska gnojna infekcija grla.

Nastavnici, govornici i pjevači, najčešće zbog loše impostacije glasa, obole od kronične upale larinksa kojoj su skloni deblji ljudi, zatim oni koji boluju od kronične upale sluznice nosa i nazalnih sinusa, šećerne bolesti, bolesti bubrega, jetara, gihta itd. Najčešći znaci kronične upale grla zbog čestog preglasnog pjevanja su promuklost, zamor pri govoru, osjećaj grebenja, škakljanja i suhoće u grlu uz često iskašljavanje sluzi. Pušenje, alkohol i zloupotreba glasa pogoršavaju kroničnu upalu grla. Posebno su osjetljiva dje-

čja grla, zato djeca koja forsirano, neprimodno pjevaju u dječjem zboru često obolijevaju od kronične upale larinksa ili im na glasilnicama zbog trenja mogu nastati čvorići (noduli cantatorum, Sängerknötchen). Čvorići češće nastaju kod odraslih profesionalnih pjevača.

Glazbeni bi pedagozi trebali znati da forsirano ne samo preglasno nego i dulje glasno pjevanje i kriva impostacija glasa mogu uzrokovati i takve oblike kronične upale grla, koji se ne mogu potpuno izliječiti, već samo nešto poboljšati, a posljedice ostaju kroz čitav život.

Pitanje: Smiju li se pjevati skladbe na latinskom jeziku u misama koje se govore na hrvatskom jeziku? (S. Katehistica)

Odgovor: Na slično pitanje o upotrebi latinskog jezika odgovorili smo u br. 4 sv. Cecilije od 1971. god. Citiramo samo dio iz t. 51 Upute o glazbi u sv. bogoslužju od 5. III. 67. »Ništa naime ne priječi da se u jednom te istom bogoslužju neki dijelovi pjevaju na drugom jeziku.«

Pitanje: U našoj župnoj crkvi g. župnik ne dozvoljava da zbor u pjevanim misama pjeva »Gospodine smiluj se«, »Slava« i »Vjerovanje«, već zahtijeva da te dijelove mise svi glasno recitiramo. Da li je to ispravno? Napominjem da naša župska zajednica ima dobar pjevački zbor. Pjevači prigovaraju i kažu da u »novoj« misi nemaju što pjevati i zbog toga sve neredovitije dolaze na pjevačke probe. Molim da mi odgovorite što je ispravno i kako da ja kao zborovođa postupim? (B. M.)

Odgovor: Ukoliko je Vaš zbor loše i nedolično izvodio gore navedene dijelove sv. mise, Vaš g. župnik ima pravo prema riječima Upute SZO od 5. ožujka 1967. t. 11.: »Neka se ima pred očima da istinska svečanost liturgijskog čina više ovisi od dostojnog i pobožnog obavljanja, koje se obazire na cjelovitost dotičnog liturgijskog čina i koje vrši sve njegove dijelove prema njihovoj vlastitoj naravi, nego od vještijeg pjevanja i većeg sjaja ceremonija.«

Vaš g. župnik ima djelomično pravo i u slučaju da je Vaš zbor u pjevanju misli isključivo sam pjevao sve dijelove sv. mise, jer su tako bili ostali vjernici, koji ne pjevaju u zboru, isključeni od aktivnog

sudjelovanja u liturgiji. »Neke pjesme puka — naročito ako vjernici nisu dovoljno poučeni ili ako se nešto pjeva višeglasno — mogu se prepuštiti samom zboru, uz uvjet da se puk ne isključi od drugih dijelova koji spadaju na nj. Ne smije se odbiti običaj da se prepusti samom zboru sve pjevanje čitavog »proprija« i čitavog »ordinarija«, a da se puk posve isključi od pjevanja.« (Uputa t. 16. c). Važnost i uloga pjevačkog zbora nije time umanjena već je porasla i postala još važnijom, jer bi zbor trebao predvoditi i pučko pjevanje i time promicati sudjelovanje vjernika u pjevanju, uz svoju stalnu i nezamjenjivu ulogu da pjeva one teže i svečanije skladane dijelove mise koje puk ne može pjevati.

Rekao sam da Vaš g. župnik ima »djelomično« pravo, prema riječima gore već citirane Upute, gdje piše u t. 20. neka zborovođe nastoje »da se puk uvijek pridruži u pjevanju, barem u lakšim dijelovima koje on treba da izvodi.« To znači da puk treba pjevati one dijelove sv. mise koje zna i može dobro otpjevati, a ostale treba pjevati zbor. Najbolje bi bilo kad bi mogao i zbor i puk naizmjenice pjevati cijelu misu ili barem pojedine dijelove.

Ukoliko je Vaš zbor (i orguljaš!) zaista dobro uvježbao sve stalne dijelove mise i potpomagao pjevanje puka ili naizmjenice pjevao s vjernicima ili pjevao one dijelove koje puk još ne zna ili ne može izvesti, tada Vaš g. župnik nema pravo ako zahtijeva da se čitav prvi dio mise recitira.

U obnovljenom obredu mise od 6. travnja 1969. piše da zbor može pjevati slijedeće dijelove mise:

1. Ulaznu pjesmu: »Tu pjesmu izvodi zbor naizmjenice s pukom, ili isto tako pjevač s pukom, ili svu puk ili sam zbor« (t. 26). Može se pjevati i koja druga skladba ili pučka popijevka koja odgovara tom dijelu mise, danu ili liturgijskom vremenu.

2. »Gospodine smiluj se« »trebaju pjevati svi vjernici, tj. da u toj skladbi imaju udjela puk i zbor ili pjevač« (t. 30.). Najbolje bi bilo kad bi i zbor i puk naizmjenice pjevao »Gospodine smiluj se«.

3. »Slava«: »Pjeva ga sav skup vjernika ili puk naizmjenice sa zborom ili sam zbor.« (t. 31.)

4. I pjesme između čitanja može zbor pjevati naizmjenice s pukom. Ukoliko psalam odgovora ne pjeva psalmist, može ga pjevati zbor, a puk odgovara pjevajući antifonu.
5. »Aleluja«: »Počinju je svi ili zbor ili pjevač.« (t. 37. a).
6. Ispovijest vjere pjevaju svi zajedno ili naizmjenice zbor i puk.
7. Prikazna pjesma. Za nju vrijede isti propisi kao i za ulaznu pjesmu.
8. »Svet« izvodi sav puk s misnikom. Zbor potpomaže pjevanje.
9. Gospodnju molitvu pjevaju svi vjernici, dakle i pjevači zbora.
10. »... redovito zbor ili pjevač pjeva »Jaganjče Božji«, a narod odgovara.« (t. 56. e)

11. Pričesna pjesma: »Pjeva bilo sam zbor bilo zbor odnosno pjevač s pukom.« (t. 56. i)
- Konačno zbor može pjevati i za vrijeme pričješćivanja i na kraju mise.
- Prema tome crkveni pjevački zbor nije prikraćen novim propisima i Vaši pjevači nemaju pravo kad kažu da »u novoj misi nemaju što pjevati«. Omogućite im Vi kao zborovođa puno sudjelovanje u misi u vježbavajući odgovarajuće skladbe za pojedine dijelove mise koji pripadaju zboru. O svim novim zbornim skladbama koje kanite staviti na re-

perloar zbora, kao i o onim skladbama koje želite pjevati pod misom, dogovorite se s Vašim g. župnikom, ali pravovremeno! »Budući da se pruža mnogovrsno ovlaštenje za izbor raznih dijelova mise, potrebno je da prije obreda dakon, čitači, psalmista, pjevač, tumač, zbor, svaki svoj dio, točno zna, koji će tekst uzeti, što na nj spada, te da se ništa ne čini bez pripreve.« (t. 313.) Tako ćete izbjeći nesuglasice i bit ćete zadovoljni i Vi i pjevači, a i g. župnik zajedno s vjernicima.

D. T.

Preporučamo naša izdanja

1. **A. Klobučar:** Večernja o blagdanu BDM. — partitura — 5 ND; dionica — 2 ND
2. **M. Leščan:** Pučka misa (kongresna) — partitura — 4 ND; dionica — 1,50 ND
3. **M. Leščan:** Hrvatska misa u čast bl. A. Kažotića za mješoviti zbor i orgulje — 5 ND
4. **S. T. Fosić:** Misa u čast krvi Isusove 3-gl. ženski zbor i orgulje — dionica — 2 ND
5. **A. Vidaković:** Duhovni stihovi (liturgijske popijevke) — 10 ND
6. **M. Demović — A. Klobučar — M. Leščan — S. Preprek:** Usklici iza podizanja i Očenaša. Pripjevni psalam iza čitanja za Došašće, Božić, Korizmu, Uskrs, Spasovo, Duhove i Gospine blagdane. (I prilog — 5 ND)
7. **J. Gotovac:** Zemlja se potrese za 4-glasni muški zbor — 1 ND
8. **M. Magdalenić:** Dva moteta za sopran, alt i bariton — 1 ND
9. **P. Matijević:** Reliqui domum meam — 4-glasni mješoviti zbor — 1 ND
10. **A. Vidaković:** Descendit Jesus: — 4-glasni mješoviti zbor — 1 ND
11. **L. Županović:** Šibenska molitva za solo i mješoviti zbor — 5 ND
12. **F. Dugan:** Preludij i fuga u G duru za orgulje — 5 ND
13. **F. Lučić:** Fantazija u c-molu, orgulje — 5 ND
14. **F. Pintarić:** Fuga u d-molu za orgulje — 5 ND
15. **A. Vidaković:** Fantazija i fuga, orgulje — 5 ND
16. **A. Vidaković:** Preludij u C-duru, orgulje — 5 ND
17. **J. Vrhovski:** Hrvatska misa u h-molu za mješoviti zbor i orgulje — 10 ND
J. Vrhovski: O dođi Stvorče Duše svet
J. Vrhovski: Uskliknite Bogu, 4-gl. mješoviti zbor
J. Vrhovski: Zdravo Marijo — 3-gl. ženski zbor — 5 ND
18. **S. Preprek:** Pastoral, Ave Maria, Te Deum laudamus — orgulje — 2 ND
19. **M. Leščan:** Pripjevi za Veliku Gospu (za mješoviti zbor i orgulje i za dvoglasno pučko pjevanje)
M. Leščan: Pripjevi za psalamsko pjevanje s Alelujama — 2 ND
20. **Lj. Galetić:** 10 pripjevni psalama: za Došašće, Božićno vrijeme, Uskrsno vrijeme, Nedjelje kroz godinu (Pričest) — 5 ND
21. **Stanislav Preprek:** Misa II na čast blagdana uzvišenja sv. Križa za 2 glasa, partitura 5 ND; dionica 1,50 ND
22. **Ljubomir Galetić:** Dječja pučka misa (jednoglasno ili dvoglasno uz pratnju orgulja ili harmonijuma). Partitura — 4 ND, dionica 1,50 ND
23. **Nikša Njirić:** Koralni preludij za orgulje (»Uskrsnu Isus doista«) — 5 ND
24. **V. Ruždjak:** Psalam 40 — 4-glasni mješoviti zbor — 2 ND
25. **A. Klobučar:** Toccata III za orgulje — 3 ND

Narudžbe slati: Institut za crkvenu glazbu, Kaptol 29, 41000 Zagreb.